

Régi és új épületeit is szívesen hazahoztam volna, noha zsúfoltságuk megközelíti a mi Széchényi Könyvtárunkét. Óvatosan nézegettem a katalógus magyar vonatkozásait. Madáchot próbáltam meglelni, eredmény: 28 kiadvány, köztük 7 példány idegen nyelven.

Veres Péternek több könyve található, mint itthon egy közművelődési könyvtárban. Köztük: „Az ég alatt” oroszul, „A próbatétel” francia nyelven is. De megtaláltam Benkő László: Veres Péter szókinccse c. könyvét (Akadémiai, 1962.) és Csukly László: Madách Imre élete c. kis írását is. Nagy László után abbahagytam a keresést.

Washington egyik kerületi könyvtárában követendő példát tapasztaltam: a könyvtárosokat évente egyszer, ha összehívják értekezletre. Érdeklődésemre elmondták, hogy a továbbképzés, önművelés, olvasás útján történik. Könyvtáros-tanfolyamokat könyvtártól függetlenül rendeznek, az alapfokú képzés díja 100 dollár. (A szakma egyébként ott is elnöiesedett.)

Az amerikai könyvtárosokkal való beszélgetésben természetesen én is igyekeztem bemutatni hazai könyvtári életünket. Az európai kultúrának nagy tekintélye van odakint. Csodálkoztak a mi élénk színházi életünkön, az olvasók szépirodalmi igényén. Tetszett nekik a Könyvtárellátó tevékenysége és a központi feldolgozás. A gazdag és modern amerikai könyvtárakat járva, az ottani hallgatókkal beszélgetve, könyvtárügyünk sok olyan előnyös vonatkozására jöttem rá, amely felett itthon könnyen átsiklunk.

Baranyainé Csöke Anna

Az üzemi könyvtáros egy napja

Az alábbi naplórészlet szerzője a Csepeli Szerszámgépgyár letéti könyvtárosa. „Civilben” munkásember, köszörűs. Tiszteletdíjért heti kétszer két órát „tartozik” könyvtári munkát végezni. Ennél sokkal többet teljesít: minden reggel, műszakkezdés előtt, 6 órától kölcsönzést tart a lelépő éjszakásoknak. Emiatt reggelként egy órával kevesebbet pihenhet. (Törökbálinton lakik, hajnali 4-kor kel.) Az ebédjét is a könyvtárban fogyasztja el, hogy mint írja, a „kis hatóságok” is hozzájussanak a szellemi táplálékhoz. A tulajdonképpeni könyvtári óra a ledolgozott műszak után, háromnegyed 3-kor kezdődik, és fél 4-ig, pontosabban vonatindulásig tart. (A vonatot nem egyszer csak futva éri el.) Mindezt önként, szabad elhatározásából teszi. Immár tíz éve... Pedig már nem fiatal, közel jár a hatvanhoz.

A múlt év november 7-én kitüntették a Szocialista Kultúráért jelvényvel. A Könyvtáros riportban mutatta be. (Mi indít egy munkást arra, hogy könyvtáros legyen? — 1966 február.)

Most ő maga vall munkájáról, szemérmesen, tréfás-ironikus hang mögé rejtve a könyvtáros hivatás olthatatlan szeretetét.

Reggel 6 óra

Vannak még becsületes emberek! Megjelenik egy szaki. Ezt a „Fekete gyémántok”-at még az elődjétől vittem ki — mondja —, le volt csúszva a rekamié mögé, most festettünk és eljött. — Megköszönöm és átveszem. Egy ember, akinél nincs baj a becsülettel. Csak a tisztasággal. (A könyvtárat ugyanis 1958-ban vettem át.)

— Van itt valami értelmes dolog is? — ront be egy pávián frizurás fiatalember. Én tüntetőleg, hangosan köszöntöm.

— Jó napot, mit parancsol?

De nem veszi magát észre.

— Öreg fiú, én kamelom a klasszikusokat, tudja azt a Dumást, meg a Victor Hugót is olvastam. Tudja, ahol az a krip-

li ürge harangoz, a csuhás meg a táncoló kecskéért kinyiratja a csajt.

Ilyen töményen még senki sem „annotálta” A Párizsi Notre Dame-ot. De elolvasta, és ez is valami.

Kicsapódik az ajtó. Bumm, a fejemhez vágna egy könyvet, a „Rozsdatemető”-t. Ez hamar munka volt, mire kikászálódom egy lelket sem látok. Félreteszem a könyvet, majd csak jelentkezik a tettes!

Visszarakom a szétdobált könyveket. Ez a szabadpolc hátránya, nagyon kevés ember törődik a renddel. Még ketten jönnek, egyikre sikerül rábeszelnem Veres Péter „Három nemzedék”-ét. Oriási eredmény, a három kötet van vagy 5 kiló.

Hét óra

Megszólal a síp, gyerünk szaktársak dolgozni.

Egyszer csak vállamra csap egy marcona férfi.

— Hé, maga könyvtáros, szedje a lábát, az építész úr várja.

Jeges rémület fog el! Építész úr! Kőművesek!

Elődöm, Fehérvári Béla járt így. Nem tudott hova kirámolni, úgyhogy polccal együtt döntötték rá a falat, azután egy könyv, egy téglalapon hordták ki a törmeléket.

Egy bőrkabátos, komor ember az építész úr. Mint az Úr sújtó angyala mutat a könyvtárra.

— Nyissa ki, félórát adok, kipakol! Itt kibontunk egy lyukat, és a boylert leeresztjük a pincébe. De szaporán, mert még más dolgunk is van.

Hova kapjak? Ki segít rajtam? Telefon a főnökeimnek. Mindenki „házon kívül” van.

Ahol nagy a szükség, ott a segítség! — csapok a homlokomra. Hisz az én könyvtári kuckóm falának túlsó oldalán van az újonnan berendezett orvosi rendelő olajjal festett falaival, csempéivel, csillogó vízcsapjaival. Még egy telefon: a kedves Kovács doktor a helyén van. Méltatlankodva utasítja vissza a közös fal megbontásának tervét.

Örömmel sietek vissza a könyvtárhoz.

— Nyugalom emberek, intem le az ideges kőműveseket. Itt nem lesz bontás.

És valóban már jövögetnek is az illetékesek, és más irányban, az öltözőn keresztül jelölik ki a boiler útját.

A könyvtár tehát megmenekült.

Megnyugodva ballagok vissza a munkámhoz és dolgozni kezdek lelkem csendességében. De jön a művezetőm és szélmalomhajtó sóhajjal kérdi, ugye ez a munkadarab még ma elmegy az edzőbe? Erről tudom, hogy valaki keres. Már itt is van, kezében a kilépő könyv.

— Tessék aláírni, nagyon sietek — haddarja.

Aki így kezdi, gyanús. Persze, hogy van könyvtartozása. Először felháborodottan tiltakozik: soha nem is vitt könyvet! Azután beismeri, de nekem ettől még nincs könyvem.

— Hozza be, akkor aláírom a kilépőjét — közlöm vele.

Erre hangoskodni kezd, hogy van neki becsülete, majd beküldi, és hogy nekem nincs jogom őt akadályozni a kilépésben.

— Miért van begyulladva, nem a magáé — mondja.

Hát igen, nem az enyém, de a *miénk!* És erre még gondosabban kell vigyázni.

Látom már, így nem sokra megyünk. Ő lármázik, én mérgelődöm. Ekkor kivágom a végső adut.

— Nézze, én letiltatom a könyv árát, és már mehet is.

— Egy szakadt, öreg könyv — mondja boldogan.

— Egy szakadt, öreg könyv — mondom én morcosan, de beszerezhetetlen, ezért a vételárnak a háromszorosát kérjük, összesen 111 forintot.

Most ugrik csak nagyot.

— Hisz ez rablás, inkább elmegyek érte.

Elroboog.

Sok évi keserves csalódások árán kérgesedtem így meg.

Dél van

Kinyitok tíz percre, ilyenkor jönnek a kis hatórások. Már be is vágódik egy kócos, buksi kislány, aztán még egy és utánuk az elmaradhatatlan fiúkíséret. Egyszerre szűk lesz a kis helyiség. Úgy csipognak, csicseregnek, mint a verebek.

— Mit parancsoltok? — kérdem a lehető legbarátságosabban. De a kicsi kócos ismer már.

— Jó, jó, tudom a leckét — hamiskodja nevetve — szórakozva tanulunk, forgassuk az ismeretterjesztő műveket, földrajz, néprajz, nincs izgalmasabb a természetrajznál. Mint leendő anya olvasom el az „Anyák könyvét” — csúfolkodik a kis haszontalan. — De lássa be, hogy a természetben a leghatalmasabb érzés a szerelem. És én egy szerelmes könyvet kérek. — kotorász is buzgón a polcon.

— „Szívet cserélni”, ez jó lesz. — Visszi boldogan.

Végszóra befut a kilépőm is, s egy olajban főtt mártír mosolyával adja át a könyvet. Visszamehetek a gépemhez.

Háromnegyed három

— Jöjjön már — türelmetlenkedik egy könyvtári törzsvendég — mindig a fűjásig kell magának dolgozni?

Kezet mosok, és már a könyvtárban is vagyok. Az első roham elmúlt, és most ülök a könyvek között, mint egy nagy pók a hálójában és mérgelődöm. Hát hogyne. A polcokon majd kétezer jobbnál jobb könyv. És most vonul el testületileg az egyik szocialista brigád a könyvtár elé, s a tagok fülég éré mosollyal jelentik be, hogy közös strandlátogatásra mennek. Az egyik kislány új bikinit vett, azt kell megbírálni.

— Kitorólte, **öreg?** — nevet egy hulián megjelenésű munkatársam.

— Mit? ? ?

— Mit? Hát a „Rozsdatemetőt” — és fülig húzódik a szája.

— Hát maga volt? Még szerencse, hogy nem egy hatszázoldalas lexikont vágott hozzám.

A külső megjelenés azonban néha csálóka. Az egyik esztergályos olvasóm, akinek külseje meglehetősen elhanyagolt, most rakja elé „A csillagvilág titkai”-t, a „Régészet regényé”-t és a „Természet-tudományi lexikon”-t.

— Nem árt, ha fejlődik az ember — mondja szerényen.

A fejlődés vágyának legszebb példáját az a cigány olvasóm szolgáltatta, aki három keresztet rajzolt a belépési nyilatkozatára.

— Majd a feleségem felolvassa nekem — magyarázta, és a Nyomorultakat kérte.

Hány olvasni tudó, iskolázott ember csak a „Tizennégykarátos autó”-t hajlandó elolvasni, mert abban „történik valami”. A „Háború és béke”-ben nem történik semmi?

— Bűdös van, mint egy kacsaoiban. — ezekkel a szavakkal nyit be az egyik hölgy olvasóm. — Van itt valami angol? Mert én csak angol könyveket olvasok — folytatja.

Oda nyomom elébe a Galsworthy négy kötetét. — De most aztán el is vigye — mondom.

— Ehhez egy kuli is kell, aki cigelje — állapítja meg lemondóan. Végre kiköt Maugham „Színház”-ánál. — Csak ne volna itt minden olajos — jegyzi meg végül.

Ez sajnos, igaz. Olvasóm a jó szakember gondosságával olajozzák, zsírozják össze a könyveket.

A könyvet becsomagolom egy papírba. A hölgy ellibeg...

Fél négy

Pár pillanatra elmélázom. Sokan nem értik, hogy egy ilyen kis létszámú üzemben, hogyan lehet ennyi olvasó?

És, hogy lehet ennyi könyvet kiadni? — Nem írja be ugyanazt a könyvet hat-szor is? — kérdezik gyanakodva.

Nem bizony!

Nincs ebben semmi varázslat, egyszerű a recept.

Nyisd ki a könyvtárat reggel félórára, mert ilyenkor jönnek az éjjelesek. Délben is legalább tíz percre. A hatórások, a kis kifutók között is akad sok, lelkes könyvbarát. Háromnegyedháromtól fél négyig jönnek a nappalosok és a délutánosok.

Adj nekik vagy kétezer jó könyvet, hogy válogathassanak.

Tedd lehetővé olvasóidnak a böngészés örömeit a szabad polccal. (Olyasmit is elvisznek, amit ajánlani sem mernél!)

A könyvtárat helyezd a főbejáratához, és tapasztalni fogod a csodát.

Mert a hetenként kétszer, egy-egy órára kinyitott könyvtárban lehetetlen-ség komoly munkát végezni.

Mert ott tumultus van, ott mindenki kapkod, csapkod, ideges. Ott nem lehet elbeszélgetni a könyvről, ott szükségképpen kialakul az „eszi, nem eszi nem kap mást” — módszere.

— Schuch! Megy a vonat! — riaszt fel fel egy jó ember.

Valóban, fél négy múlt. — Majd holnap folytatjuk — mondom az utolsó kerregelőnek.

Eltelt a nap. Így megy ez, egyik a másik után. Alig történik valami feljegyzésre méltó esemény. Kölcsönzők — adminisztrálok.

Mi ebben a különös?

Schuch János

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugállományba vonulása alkalmából, eredményes munkásságának elismeréséül *Kondorosi Sándornak*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár csoportvezetőjének a MUNKA ÉRDEMREND bronz fokozata kitüntetést adományozta.

A művelődésügyi miniszter *Pintér Jánosnének*, a Textilipari Dolgozók Szakszervezete III. kerületi területi könyvtára vezetőjének A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetést adományozta; *Szabó Kálmánnét*, a győri Textilipari Vállalat szb. könyvtárosát, *Kolcsovszky Józsefnét*, a Borsod megyei SZMT Központi Könyvtárának könyvtárosát DICSERETBEŒN részesítette.

*

(A könyvek) mesterek, akik minket bot és fenyítés nélkül, kemény szavak és harag nélkül, ruha- és pénzadományok nélkül tanítanak. Ha közeledel hozzájuk, nem alszanak, ha kérdezed őket, semmit nem hallgatnak el; ha félreérted őket, nem duzzognak; ha tudatlan vagy, nem nevetnek ki. Azért mindenkinek, aki magát az igazság, boldogság, bölcsesség, tudomány és a hit buzgó követőjének vallja, szükségképpen szeretnie kell a könyveket.

Henri Bury
1813—1888